

Kleuterleidster Josiane Vanhoutte op haar 37ste naar Oostendse Academie

Beeldhouwen

als late roeping

In het groen van de Oudenburgsesteenweg staat Josiane Vanhoutte met zekere fierheid naast haar creatie „Dance!”, die ergens de vitaliteit van de kunstenares uitschreeuwt: 12 lentes jong en 38 kilootjes kloek barreerde ze als stuurman de ranke boot met o.a. Frans Degryse en Roland Mechelen in het nationaal kampioenschap. Na een loopbaan van 34 jaar als kleuterleidster ging ze op 1 januari met pensioen... zonder haar kunstbezetenheid als beeldhouwer te verliezen. „Mijn atelier is mijn paradijs”, zegt Josiane, terwijl ze ons rondleidt langsheen een niet onaardige verscheidenheid aan zelfgemaakte kunstwerken zoals de imposante paardenkop, een zootje ratten, Mieke met het gietertje en een Zwanenballet op 't water. Om niet te spreken van heel wat als het ware knipogende Oostendse prominenten. Josiane is heel gelukkig haar evenwicht te hebben teruggevonden, temeer ze zich moeder weet van Kenneth (29) en Christine (27), met wie ze zes handen op één buik vormt!

Speelse kinderdromen reiken verder dan men bevroedt. Zo was Josiane Vanhoutte (55) nog geen tien jaar toen ze uit het harde zand een *Mathilde op schelpenbed* modelleerde en hiermee een stuk Oostends strand en zee charmeerde. Als dremes had ze met vaders Sport Nautique-roeiboten kennis gemaakt, later deel uitmaakt van Billy Van Hilles kampioen spelende basketminiemen... en tussendoor een diploma kleuterleidster veilig gesteld. Toch moest een summum van wensen uit haar meisjestijd nog ingelost. Zo trok Josiane op haar 37ste als laatbloeier naar de Oostendse kunstacademie om er kennis te maken met Paul Perneel, de fantastische dromer die haar hielp dieper en dieper op vormen in te gaan: „Ik was blind en Paul heeft me leren kijken!” Uit het boetseeralfabet van slaan, drukken, kneden, schrappen, kerven en snijden, werd een adelijk kind geboren: *haar* koning Boudewijn, die de Oostendse dijkpromenade alleen maar nóg vorstelijker maakt...

Tussen oudere broer Robert en jongere zus Erna werd Josiane Vanhoutte het rebellenkind van vader Stan, de beroepsmilitair wiens idealistische recht door zee-mentaliteit een rem betekende naar een nochtans logische officierenstatus. Wat de man uit een stuk niet belette nationaal trainer van de roeiers te worden en in die eigenste discipline met de militaire ploeg de vermaarde Henley Regatta te winnen.

Kinderen 's werelds grootste ontdekkers

„Vierjarige kleuter is al intelligent”

Hoe kleuterleidster Josiane Vanhoutte het kleine grut zou boetsen? „Liefst gehurkt of spelende op het strand. Met de buik op het nat zand liggend zou evenmin aan pittigheid inboeten. Of gewoon als strandjutters die mooie Noordzeeschelpen zoeken...”

„Een peuter van vier jaar bezit al de helft van zijn intelligentie: met zijn vier lenten is hij/zij 's werelds grootste ontdekker, die effenaf voor alles openstaat”, getuigt Josiane. „Zelfs vreemde talen trekken zo'n jochie aan. Al is dat geen voer voor de meestal haaks ingestelde inspectie.”

— **Die lachwekkende kinderlijkheid...**

— **Josiane**: „Je moet die gasten bezig zien in een poppenhoek, hoe ze er grote mensen nabootsen: ongelooflijk. Een kinderlijke vrijheid die de familiale background geenszins spaart...”

— **Hield je van je beroep als kleuterleidster?**

— **Josiane**: „Al had ik het beroep gekozen omwille van een diploma, leerde ik het vak naderland liefhebben en waarderen. In de basisschool aan de Oostendse Steensedijk ontdekte ik een fantastisch instituut met een supermentaliteit: mensen die 100% achter de kinderen stonden. Jammer van de onmacht tegenover jonge mensjes die aleens misbruikt worden of in een sociaaltrest midden opgroeien. Je kunt ze niet helpen: als je je bemoeit, keren ze je stante pede de rug toe...”

Vader Vanhoutte gooit vierjarig Josiane in het kanaal en roept : „Zwem !”

Vroegrijp als stuurman

Met een sportieve vader als Stan Vanhoutte, die bij het leger de roeiers trainde en ermee in de golden sixties de vermaarde Henley Regatta won, kon het niet anders of dochter Josiane zou al evenmin de smalle wedstrijdboot ontlopen. „Ik had allesbehalve de mentaliteit van brave, wandelende stadsmens...” Aan de *Sport Nautique*, slotforum van de Sasse reek, beleefde Joske de schrik van haar leven toen Stan dochterlief van vier in het kanaal wierp met de kreet : „Zwem !”. Op dat ogenblik moet de kleine meid van pure schrik heel 't Sas omvergeroepen hebben...

Finaal wist iedereen dat Josiane niet alleen kon zwemmen, maar dat ze naderhand opgetogen was over het warme kanaalwater, waar het zo deugdelijk in plonzen is.

— **Roeien, dat is nog 't een en 't ander...**

— **Josiane :** „Ik vind het een volmaakte sport en zeer mooi om zien als ze technisch perfect wordt uitgevoerd. Roeien

is fysiek heel hard en moet voor het wielrennen niet onderdoen : stuk voor stuk twee uitputtende disciplines waar andere sporten niet aan kunnen tornen. Het overkomt roeikampioenen dat ze tijdens hun inspanning een drietal slagen groggy slaan. Ze hebben evenwel de klasse om dit te boven te komen...”

— **Niet bepaald trekpleister voor de media...**

— **Josiane :** „Vooreerst is roeien niet spectaculair en er wordt geen massa geld tegenaan gegooid. Het is een sport die je graag moet doen en een affiniteit is tussen water en boten. Als roeier moet je sterk zijn en tegelijkertijd het evenwicht kunnen bewaren : de ranke boot moet met de knieën in bedwang gehouden worden.”

— **Sport die fysiek iets aan te bieden heeft...**

— **Josiane :** „Zowel voor armen, benen en buikspieren is

roeien een complete sport, doordat je almaar wegstamp en binnentrekt. Een roeier loopt anderzijds de blessures niet op van tennisers, basketters, voetballers of judoka's. Ikzelf heb wedstrijden gestuurd, maar niet geroeid. Het is een sport die me zelfs vandaag nog altijd boeit : twee jaar geleden ben ik weer eens naar de Henley Regatta in Engeland, alwaar duizenden mensen op afkomen, gaan kijken.”

— **Sterke meid geworden in de Sport Nautique ?**

— **Josiane :** „Ergens wel. De kracht die ik er verwierf, komt vandaag goed van pas bij het beeldhouwen, waar je constant met lasten wordt geconfronteerd. Een zak gips weegt 40 kg. Om het maar niet te hebben over de bijna niet te lichten reuzenstenen, niet weg te denken uit het rijk van de beeldhouwkunst...”

Vader Stan in Duitse stalag met Mitterrand

Vader Vanhoutte werd tijdens de Tweede Wereldoorlog een paar jaar krijgsgevangen gehouden in een stalag, waar

ook wijlen president Mitterrand verbleef. Een verbanning die een niet onaardige kunstvaardigheid van de Stan openbaarde toen hij, met potlood, een fotootje van zijn jongste dochter Erna heel groot uitportretteerde en later een paar sloepen op doek zette.

Moeder Marie-Josée Depauw (86) had evenzo artistieke trekjes die, in haar schooltijd, stimuleerden naar meerdere prijzen in het naaien. Geen coupeuse zijnde, stikte Marie-Josée — zonder patroon — klederen voor haar gezin."

Jouw eerste kunstmoties...
— **Josiane**: „Ik was een kleuter van vijf toen ik met grootvader Arthur Depauw al van 8 u. naar het strand trok. Opa trok mosselen van de golfbreker, sneed de weekdier-tjes uit hun schelpen... en presenteerde mij — in de open zeelucht — mijn allereerste *moules parquées*. Een dame

leerde mij prachtige rozen maken uit hard *double face*-papier die zich fantastisch leende om de bloemblaadjes met een stokje om te krullen."

— **Creëren, waar begint zo iets?**

— **Josiane**: „Zoals je een zandkasteel bouwt en je afvraagt hoelang ze zal blijven staan... Dol op strandspelen als *boules-à-baraque*, schietpiste en tunnels graven in hard zand, spoorde iemands zandsculpturen en reliëfs mij tot meer creativiteit aan."

Ravottend jongenstypen

Er hadden voor Josiane nog andere kunstpaden opengelegd, was ze dat uitgesproken jongenstypen niet geweest dat graag rap liep, voetbalde, rolschaatstte en van tijd tot tijd een ferme robber vocht. „Ik mocht niet mee op schoolreis, omdat mijn ouders schrik hadden dat ik zou verongelukken.

de keren dat mijn knie openlag of mijn wenkbrauw de kleuren van de regenboog had, zijn niet te tellen..."

— **Een dolle Noordzeemeid...**

— **Josiane**: „Ik was niet stout, maar wel wild. Net als de jongens klom ik in bomen, fietste en rolschaatstte met hen... en ging met de boys in een bootje vrang de zee in. Op een keer stuwde de stroming ons af tot aan Mariakerke. Zelfs een sigaretje tuffen in de normaalschool hoorde erbij."

— **Toch bleek je muzikaal...**

— **Josiane**: „Moeder speelde zeer goed piano: haar lievelingssong was *Chiribiribi*. Koorlid geweest van het lyceum zal Giuseppe Verdi's *Nabucodonosor* mij wel altijd bijblijven. De muziekschool was niet aan mij besteed. Ik had er een broertje aan dood in de normaalschool piano te moeten spelen. Ik vind mijn gedrag van toen verschrikkelijk, omdat ik toonkunst vandaag als de grootste gevoelsuiting ervaar: bij zover dat ik mijn kinderen verplichtte vijf jaar conservatorium te lopen."

— **Jouw tijd... en de sfeer vandaag?**

— **Josiane**: „Ik denk dat iedereen 'zijn' tijd wel de beste zal vinden. Aan 14 en 15 jaar zaten wij met bendes van 30 op het strand. Flirtjes waren er natuurlijk niet vreemd aan en op mijn 15de was ik bij rosse Gilbert aan mijn eerste kus toe."

— **Een meisje wordt 18... en vrouw**

— **Josiane**: „De puberjaren luiden voor een meisje niet altijd een gemakkelijke periode in. In je naïviteit denk je dat de mannen het goed met je menen en dringt het niet tot je door dat sommigen van je willen profiteren. Soms ben ik blij met mijn huidige leeftijd, die

ik als een beschermende cocon ervaar om gemakkelijker *échte* vrienden uit de mannenwereld op te doen. Omdat op je 20ste en 30ste de vraag blijft: *zijn ze nu lief voor mij... of voor datgene wat ik als vrouw te bieden heb.*"

Piloot worden vurige droom

Josiane prijst moeder die in haar studentenjaren achter haar voden zat opdat ze toch een diploma zou behalen. „Maar ook dan keek ik naar de jongens kant op en beken liever een *mannenleven* te hebben gehad, om te werken en desgevallend te labeuren voor mijn eigen thuis..."

— **Piloot worden ooit wensdroom...**

— **Sonia**: „Ik dacht hiermee horizonten te kunnen verleggen en kennis te maken met om het even welk buitenlands gebied. Ooit deed ik mijn aanvraag voor Belgisch Kongo, Canada, Afrika en Duitsland. Maar thuis gooiden ze de papieren in de vuilbak. Verzwonden dromen want ik moest onder de kerktoeren blijven wonen. Zo bleef ik thuis tot ik trouwde."

— **Vandaag toch blij als vrouw en moeder...**

— **Josiane**: „Ik heb met Kenneth (29) en Christine (27) twee prachtkinderen. Anderzijds kreeg ik de tijd mijn vak van kleuterleidster te waarden. Het maakte mij volmaakt gelukkig kinderen iets aan te leren dat ze naderhand, trots en durvend, met een optreden versierden."

Wat drijft een mens naar de kunst? Onrechtstreeks speelde

voor Josiane de vroegere uit *strandzand geschapen Mathilde* een belangrijke rol. „Ik was door een drang bezeten om telkens iets anders te vinden, een zoeken die automatisch creativiteit aanscherpte."

— **Josiane**: „Benevens collages en assemblages stralen ook skeletten voor mij een kracht uit. Zo vond ik een onthoofd kukkelhennetje dat door een kat was gepakt. Nadat ik het gebeente liet opdrogen, ontluikte het karkas naar een nooit vermoede hergeboorte van elegantie. Zó sierlijk dat ik er een beeldje van maakte dat als *Second life of a chicken* lieflijk smukt temidden het beeldrijke atelier."

— **Beeldhouwen, what's in a word?**

— **Josiane**: „Kneedbare materie als vochtig zand, klei en plastelline al boetsierend vorm geven. Voor de beeldhouwer is dit de manier van schetsen die later door drogen, bakken en afgieten in een andere stof — gips, kunststeen of brons — wordt bestendigd."

Kukkelhennetje en Boudewijn in één kunstcocon

— **Hoe anders bekijken kunstenaars een model?**

— **Josiane**: „Een kunstenaar deelt een naaktmodel op in zoveel mogelijk geometrische stukken — het kunnen er wel een 40-tal zijn — waarna je hetzelfde fantoom in een minimum aan delen opsplijt. Tenslotte kun je je artistiek uitdrukken via de klassieke figuratie en de in stukken onderverdeelde beelden. In vormtaal wordt de naakte vrouw

opgesplijt en vallen ogen, neus en modellen zo expliciet niet meer op."

— **Drie niet overheen te kijken regels...**

— **Josiane**: Werk uit je hart! Bedrieg jezelf niet met al te vroeg tevreden te zijn. Hou vol! Als zwakte en leegte eens de kunstenaar overvallen, moet hij of zij zichzelf opkrieken om depressiviteit te ontvluchten."

— **Naar wie kijk je op?**

— **Josiane**: „Naar de geometrisch abstracte *Costantin Brancusi* (Roemeen, 1876-1957), die de zaken zo vereenvoudigde en een pracht van een heel fijn afgelijnde zeehond creëerde. Naar *Henry Moore*, mijnwerkerszoon, die beeldhouwde in steen, hout en brons en zich tevens liet opmerken als tekenaar, aquarellist en lithograaf. Zijn in steen gehouwen kolossale vrouwelijke naaktfiguren maken indruk. Hij voelde zich thuis met schaduw en lichtspeling. Naar *Ossip Zadkine*, Russisch beeldhouwer, aquarellist, etsen en illustrator, die bij voorkeur werkte in hout en steen. *Monument voor een verwoeste stad* in Rotterdam zal wel zijn meest indrukwekkende signatuur zijn."

— **Boudewijn, voorlopig je opperste deugd.**

— **Josiane**: „Ik was dankbaar en vereerd dat werk te hebben mogen uitvoeren. Ik heb er met hart en ziel aan gewerkt. Heel sympathiek hoe hij op de zeedijkpromenade wandelt. Al had ik het beeld opgevat om op een hoogte te staan, om beter uit te komen. Heel sympathiek dat hij zich uiteindelijk tussen de mensen bevindt en niet op een piëdestal. Maar voor het beeldhouwkundig concept, was het andersom beter geweest..."